

Dr. sc. Katarina Knol Radoja, viša asistentica*

Izvorni znanstveni rad
UDK 347.918.1(497.5)
347.918.1:340.5
Primljeno: travanj 2015.

OBVEZNO MIRENJE – OSVRT NA RJEŠENJA IZ KOMPARATIVNOG I HRVATSKOG PRAVA

Sažetak: *Alternativni načini rješavanja sporova danas su prepoznati kao dobrodošlo sredstvo za ublažavanje međustranačke napetosti, ubrzanja postupka, kao i smanjenja parničnih troškova. Europska je komisija usvojila niz mjera koje predviđaju primjenu određenog oblika izvansudskih načina rješavanja sporova.*

U Republici Hrvatskoj cjeloviti pravni okvir za nesmetano odvijanje alternativnih načina rješavanja sporova prvi put je izrađen 2003. godine, kada je donesen Zakon o mirenju. Osim tim Zakonom, mirenje, kao postupak koji prethodi parnici, u Republici Hrvatskoj predviđa i niz drugih zakona, a neki od njih propisuju i obvezatnost njegove provedbe.

Međutim, iako je postojanje pozitivnih iskustava stranaka postupkom mirenja značajno, programi dobrovoljnog mirenja i dalje pokazuju nisku stopu njegove iskoristištenosti.

S druge strane, iako obvezno mirenje može biti korisno, prema njemu se iznose i značajne kritike, stoga je cilj ovog rada istražiti u kojim će to slučajevima prethodna provedba postupka mirenja biti obvezatna te može li jedno takvo obvezivanje, s obzirom na svrhu samog postupka mirenja, uopće biti u skladu s pravom na pristup sudu.

Ključne riječi: *alternativni načini rješavanja sporova, obvezno mirenje, dobrovoljno mirenje*

1. UVOD

Medijacija ili mirenje predstavlja jedan od oblika alternativnog rješavanja sporova. Povjesničari pretpostavljaju da su još u vrijeme starih Feničana i Babilonaca postojali slučajevi medijacije u trgovačkim sporovima. Praksa provođenja medijacije razvija se potom i u staroj Grčkoj, u kojoj su medijaciju, u sporovima koji nisu bili obiteljski, provodili medijatori, tzv. *proxenatas*. Stari su Rimljani također poznavali određene postupke slične medijaciji, a napomene o mirnom rješavanju sporova mogu se naći i u Justinijanovim Digestama iz 530. – 533. godine.¹

* Dr. sc. Katarina Knol Radoja, viša asistentica na Pravnom fakultetu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Stjepana Radića 13, 31000 Osijek.

¹ Bilić, V., *Alternativno rješavanje sporova i parnični postupak*, doktorska disertacija, Zagreb, 2008., str. 13.–14.

Za razvoj i recepciju ovog koncepta mirnom rješavanju sporova bitni se tragovi nalaze u dokumentima o tzv. Leidenskim mirotvorcima iz 16. stoljeća, koje je Voltaire, smatrajući ih pretečama mirnog rješavanja sporova, svojim autorskim djelima učinio poznatima francuskom čitateljstvu i zakonodavcima.²

Francuski model mirenja iz doba revolucije,³ inspiriran spomenutim nizozemskim modelom, pretpostavljao je mirenje kao pretpostavku⁴ za dovođenje određenog spora pred sud, odnosno za podnošenje tužbe, pa bi se stoga njegovo provođenje moglo smatrati obveznim. Napoleonom osvajanjem, mirenje koje prethodi parnici ušlo je u sve pravne sustave oblikovane tim osvajanjima.⁵

U smislu hrvatskog Zakona o mirenju,⁶ mirenje je svaki postupak, bez obzira na to provodi li se na sudu, instituciji za mirenje ili izvan njih, u kojem stranke nastoje sporazumno riješiti spor uz pomoć jednog ili više izmiritelja koji strankama pomažu postići nagodbu, bez ovlasti da im nametnu obvezujuće rješenje, a izmiritelj je osoba koja na temelju sporazuma stranaka provodi postupak mirenja (čl. 3. Zakona o mirenju).

U ovom će radu biti govora o mirnom rješavanju sporova, što je širi pojam od pojma mirenje (medijacija) definiranog u spomenutom Zakonu i ono se definira kao svaka metoda čiji je cilj da stranke u sporu same dođu do njegova rješenja, bez potrebe za meritornom odlukom nadležnog suda.⁷ Mirenje, kao postupak koji se provodi pred neovisnom trećom osobom, stoga je jedna od metoda mirnog rješavanja sporova, ali za potrebe ovoga rada mirenjem će se nazivati i ostale srodne metode, prije svega trendovi proceduralizacije izravnih pregovora između strana u sporu radi postizanja sporazumnog rješenja.

U pravilu je mirenje u Republici Hrvatskoj dobrovoljno, a u iznimnim slučajevima obvezno pa kao takvo najčešće predstavlja procesnu pretpostavku za podnošenje tužbe. Međutim, iako su prednosti mirenja neosporne, a stranke obično iskazuju zadovoljstvo zbog provedbe postupka mirenja, dobrovoljni programi mirenja dosljedno pokazuju nisku stopu iskorištenosti. Kako bi se što više rasteretilo sudove, a stranke pojačano izložilo proklamiranim prednostima mirenja, osim Republike Hrvatske, i mnoge su druge države, kao primjerice Njemačka i Italija usvojile obvezne programe mirnog rješavanja raznih vrsta sporova.

2. PREDNOSTI MIRENJA

Sama priroda mirenja predstavlja ga kao privlačan sporazumni alternativni način rješavanja spora za razliku od često neprijateljskog i dugotrajnog procesa parničenja pred sudom.⁸ Ono je u pravilu dobrovoljno i, u svom osnovnom obliku, uključuje neutralnu treću osobu koja aktivno pomaže strankama u sporu da postignu nagodbu.

² *Loc. cit.*

³ Uredba iz 1790. godine.

⁴ U Francuskoj mirenje kao procesna pretpostavka nije izbačeno iz zakona sve do polovine dvadesetog stoljeća, a prema današnjim zakonskim rješenjima ono ne mora, ali može, biti pokušano u svim stadijima postupka. V.: Bilić, V., *op. cit.* (bilj. 1.), str. 15.

⁵ Van Rhee, C. H., *European Traditions in Civil Procedure*, Intersentia nv, Oxford, 2005., str. 197.

⁶ Zakon o mirenju, Narodne novine, br. 18/2011.

⁷ Uzelać, A.; Aras, S.; Maršić, M.; Mitrović, M.; Kauzlarić Ž.; Stojčević, P., *Aktualni trendovi mirnog rješavanja sporova u Hrvatskoj: dosezi i ograničenja*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 60., no. 3., 2010., str. 1267.

⁸ Masood A., *Implied Compulsory Mediation*, Civil Justice Quarterly, vol. 31., 2012., str. 151.–175.

U jednom od prijašnjih članaka na ovu temu, Fuller primjećuje da je središnja kvaliteta mirenja sposobnost preorijentiranja stranaka jedne prema drugoj, a ne nametanje pravila, a ujedno strankama pomaže u postizanju nove i zajedničke percepcije njihova odnosa. U okviru toga, primarna funkcija izmiritelja je (za razliku od one suca), ne predočiti pravila strankama i osigurati njihovo prihvaćanje istih, nego poticanje međusobnog povjerenja i razumijevanja koje će im omogućiti rješavanje spora u skladu s vlastitim pravilima.⁹

Nedvojbeno, jedna od najvećih prednost mirenja, uz brzinu i smanjene troškove, u odnosu na sudski postupak, jest osnaživanje položaja stranaka. U parnicama stranke kontrolu predaju sudu koji vodi postupak i u njemu donosi odluku, dok kod mirenja postupak i njegovo rješenje zahtijeva izričiti pristanak stranaka. Osim toga, parnica je, uz nekoliko iznimki, javna, dok je mirenje povjerljive prirode.

Mirenje je fleksibilan, ali formalan postupak. Ono uspostavlja ravnotežu omogućujući strankama zadržavanje učinkovite kontrole u vezi s pitanjima poput onih kada će se ono održati te tko će biti izmiritelj, a s druge strane, stvara formalne pretpostavke unutar kojih su stranke u mogućnosti predstaviti svoje argumente i tražiti rješenje prilagođeno njihovom sporu.

3. OBVEZNO MIRENJE

Mogućnost da stranke u parničnom sporu razmotre i još važnije, sudjeluju u postupku izmirenja nikada nije bila tako važna kao što je u trenutačnom ozračju štednje.¹⁰ Velika opterećenost sudova i potreba da se uvede prijeko potrebna reforma u odnosu na pitanja troškova građanskog postupka, dodatno je ojačala središnju ulogu alternativnih načina rješavanja sporova.¹¹

Četiri su temeljne karakteristike postupka mirenja, a to su dobrovoljnost postupka, nepristranost medijatora, povjerenje između stranaka i medijatora te procesna fleksibilnost.¹² Opća korisnost mirenja je nedvojbeno. Istraživanja pokazuju kako je u sporovima u kojima se provelo mirenje veći postotak sklopljenih nagodbi, nego u onima u kojima ono nije provedeno.¹³ Istraživanja također utvrđuju i ostale razne prednosti mirenja, poput kreativnost rješenja,¹⁴ pri čemu je dobrovoljnost sudjelovanja jedan od važnijih čimbenika. Stranke, međutim, nije uvijek lako navesti na dobrovoljan pokušaj pronalaska sporazumnog rješenja pa su stoga brojna zakonodavstva pribjela obvezivanju na isto. S druge strane, obvezivanje na nešto što bi po samoj prirodi stvari trebalo biti dobrovoljno i sporazumno, naišlo je na kritike doktrine. Doktrina stoga naglašava da se obvezivanjem na mirenje narušava dobrovoljnost i samoodređenje stranaka čime se potkopava sama bit i smisao instituta mirenja. Mirenje počiva na suradnji i kreativnim načinima rješavanja sporova pa bi stoga trebalo izbjegavati formalnosti.¹⁵

9 Fuller, L., *Mediation - Its Form and Functions*, South California Law Review, vol. 44, 1971., str. 305.

10 Masood, A., *op. cit.* (bilj. 8.), str. 151. *et seq.*

11 *Loc. cit.*

12 V. Roberts, M., *Mediation in Family Disputes: Principles of Practice*, Ashgate Publishing, Ltd, Farnham, Surrey, 2012., str. 10.; McCrory, J. P., *Environmental Mediation - Another Piece for the Puzzle*, Vermont Law Review, vol. 6, no. 1, 1981., str. 56.

13 McEwen, C. A., *Toward a Program-Based ADR Research Agenda*, Negot. J., vol. 15, 1999., str. 331. *et seq.*

14 Wissler, R. L., *The Effects of Mandatory Mediation: Empirical Research on the Experience of Small Claims and Common Pleas Courts*, Willamette L. Rev., vol. 33, 1997., str. 693. *et seq.*

15 Fuller, L. L., *Mediation: Its Forms and Functions*, S. Cal. L. Rev., vol. 44., 1971., str. 305., 308.; Coben, J., Thompson, P., *Disputing Irony: A Systematic Look at Litigation about Mediation*, Harv. Negot. L. Rev., vol. 11, 2006., str. 43.; Nolan-Haley, J., *Consent in Mediation*, Disp. Resol. Mag., Winter 2008, str. 4-5.

Da bi se uvođenje obveznog mirenja prihvatilo i smatralo opravdanim, potrebno je da iz istog proizlaze prednosti koje će nadmašiti njegove negativne aspekte. Međutim, sveobuhvatne empirijske analize koja bi to i apsolutno dokazala, nema. Obvezivanje na provedbu postupka mirenja kao pretpostavka podnošenja tužbe sudu podiže također i pitanje ustavnosti u smislu, ograničava li se navedenom obvezom pravo na pristup sudu.

Godine 2001. u predmetu *Prince Hans-Adam II of Liechtenstein v. Germany*¹⁶ pred Europskim sudom za ljudska prava postavilo se stoga pitanje krši li se propisivanjem obveznog pokušaja mirnog rješenja spora konvencijsko pravo na pristup sudu iz članka 6/1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.¹⁷ U svojoj je odluci Europski sud za ljudska prava ipak utvrdio kako se propisivanjem obveznog pokušaja sporazumnog rješenja spora u nacionalnom pravu prije podnošenja tužbe sudu neće smatrati kršenjem prava na pristup sudu, budući da isto nije apsolutno pa ga države mogu ograničiti na način koji ne narušava njegovu bit. Pravo na pristup sudu, kao i druga konvencijska prava, može biti ograničeno u legitimnom cilju, uz razborit omjer razmjernosti između ograničavajućeg sredstva i propisanog cilja.¹⁸

3.1. EUROPSKA UNIJA O OBVEZNOM MIRENJU

Europska je komisija usvojila niz mjera koje predviđaju primjenu određenog oblika izvansudskih načina rješavanja sporova pa se tako na popisu nalaze Preporuka komisije 98/257/EC o načelima primjenjivim na tijela odgovorna za izvansudsko rješavanje potrošačkih sporova,¹⁹ Direktiva 98/10/EC o telefoniji i telekomunikacijama,²⁰ Direktiva 2002/21/EC o zajedničkom regulatornom okviru za elektroničke komunikacijske mreže i davatelje usluga,²¹ Zelena knjiga o alternativnom rješavanju sporova u građanskom i trgovačkom pravu,²² Direktiva 2008/52/EC Europske unije o mirenju (dalje: Direktiva o mirenju).²³

Dok ostali dokumenti uređuju alternativne načine rješavanja sporova u određenim vrstama sporova, posebice vezanih za potrošačke ugovore i telefoniju, Direktiva o mirenju najsveobuhvatnija je direktiva koja daje opće uređenje postupka mirenja na području Europske unije. Iako se Direktiva odnosi na prekogranične sporove, države također mogu proširiti korištenje mirenja i na domaće sporove.

16 *Prince Hans-Adam II of Liechtenstein v. Germany*, Application no. 42527/98, od 12. srpnja 2001. godine.

17 Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Narodne novine, Međunarodni ugovori, br. 18/1997, 6/1999, 14/2002, 13/2003, 9/2005, 1/2006, 2/2010.

18 *Op. cit.* (bilj. 16.).

19 *Commission Recommendation 98/257/EC of 30 March 1998 on the principles applicable to the bodies responsible for out-of-court settlement of consumer disputes*, OJ L 115, 17. 4. 1998, p. 31.-34.

20 *Directive 98/10/EC of the European Parliament and of the Council of 26 February 1998 on the application of open network provision (ONP) to voice telephony and on universal service for telecommunications in a competitive environment*, OJ L 101, 01/04/1998 P. 0024-0047.

21 *Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 on a common regulatory framework for electronic communications networks and services*, OJ L 108, 24. 4. 2002, p. 33.-50.

22 *Commission of the European Communities, Green Paper on Alternative Dispute Resolution in Civil and Commercial Law*, COM(2002)196 final, dostupno na: http://www.europa.eu.int/comm/off/green/index_en.htm, pristupljeno: 15. srpnja 2014.

23 *Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on certain aspects of mediation in civil and commercial matters*, OJ L 136, 24. 5. 2008, p. 3.-8.

Direktiva o mirenju definira mirenje kao strukturirani postupak, ma kako se nazivao ili označavao, kojim dvije ili više stranaka u sporu nastoje same, na dobrovoljnoj osnovi, postići dogovor o rješavanju spora uz pomoć miritelja. Ovaj postupak mogu započeti stranke ili ga može predložiti ili narediti sud ili može biti propisan pravom države članice (čl. 3. Direktive o mirenju).

Iz definicije jasno dakle proizlazi da ova Direktiva predviđa samo dobrovoljno mirenje. Međutim, u daljnjem tekstu u Direktivi naglašava se i kako države mirenje mogu učiniti i obveznim pa i nametnuti sankcije u slučaju neispunjenja obveze. Naime, u članku 5/2. navodi se kako se ovom Direktivom ne dovodi u pitanje nacionalno zakonodavstvo prema kojem je prije ili nakon početka sudskog postupka upotreba mirenja obvezna ili je predmet poticanja ili sankcija, pod uvjetom da takvo zakonodavstvo ne spriječava stranke u ostvarivanju njihova prava pristupa pravosudnom sustavu.²⁴

Očito je da iz odredaba Direktive o mirenju proizlazi da je u pravu Europske unije prihvaćena mogućnost obveznog mirenja. To ujedno znači i da pravo Europske unije prešutno takvo obvezivanje smatra sukladnim članku 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda tako dugo dok stranke imaju mogućnost pristupa sudu. Ovakvo je tumačenje dobilo potporu i u presudi Europskog suda pravde u predmetu *Rosalba Alassini v. Telecom Italia SpA*.²⁵

U predmetu *Rosalba Alassini v. Telecom Italia SpA*²⁶ Europski sud pravde iznosi stajalište da nametanje strankama obveznog mirnog pokušaja rješavanja spora ne predstavlja povredu članka 6/1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. U tom je predmetu riječ o talijanskim potrošačima koji pokreću postupak za raskid ugovora protiv svoje telekomunikacijske tvrtke. Tvrtka iznosi tvrdnju kako je zahtjev nedopušten jer podnositelji zahtjeva nisu pokušali spor riješiti izvansudskim putem u skladu s člankom 3. Odluke br. 173/07/CONS o postupcima za rješavanje sporova između elektroničkih komunikacijskih operatera i korisnika.²⁷ Prema navedenom članku u Italiji se sudski postupak u sporu između elektroničkih komunikacijskih operatera i korisnika ne može provesti prije obveznog prethodnog pokušaja mirnog rješavanja tog spora. Rok za dovršenje tog postupka je trideset dana, a nakon toga stranke mogu podnijeti zahtjev sudu čak i ako postupak mirnog rješavanja spora još nije dovršen.²⁸ Zbog toga se talijanski sud obratio Europskom sudu pravde s upitom prekludira li pravo Europske unije odredbu koja krajnje korisnike obvezuje na traženje izvansudskog načina rješavanja spora prije podnošenja zahtjeva sudu. Sud je zaključio kako nije bilo povrede prava na učinkovitu sudsku zaštitu te da iako odredba predstavlja manju povredu, ista je nadmašena mogućnošću bržeg i jeftinijeg načina rješavanja spora. Mirenje će ujedno smanjiti opterećenje sudova, kao i stvoriti zadovoljstvo dugoročnim rješenjem spora. Osim toga, Sud prihvaća argument talijanske vlade prema kojem dobrovoljno izvansudsko rješavanje spora nije tako učinkovito kao obvezno.²⁹

²⁴ *This Directive is without prejudice to national legislation making the use of mediation compulsory or subject to incentives or sanctions, whether before or after judicial proceedings have started, provided that such legislation does not prevent the parties from exercising their right of access to the judicial system* (čl. 5/2. Direktive o mirenju).

²⁵ *Rosalba Alassini v. Telecom Italia SpA* (C-317/08).

²⁶ *Loc. cit.*

²⁷ *Loc. cit.*

²⁸ Čl. 3. Odluke br. 173/07/CONS.

²⁹ *Op. cit.* (bilj. 25.).

4. OBVEZNO MIRENJE KAO PROCESNA PRETPOSTAVKA

Nekoliko jurisdikcija posljednjih godina provodi sustav automatskog upućivanja sporova na mirenje prije nego što se slučaj može nastaviti pred sudom. Ovaj će se dio rada stoga baviti strukturom nekih od tih shema i utjecajem koje su imali.

U Njemačkoj je dužnost provedbe postupka mirenja za određene vrste građanskopravnih postupaka (imovinske sporove male vrijednosti u kojima vrijednost predmeta spora ne prelazi 750 eura, susjedne sporove, sporove zbog povrede prava osobnosti ako ista nije učinjena preko medija i sporove prema *Gleichbehandlungsgesetzes*³⁰) uvedena stupanjem na snagu *Einführungsgesetz zur Zivilprozessordnung* (dalje: EGZPO)³¹ 1. siječnja 2000. godine.

Člankom 15. a EGZPO-a njemačke se države ovlašćuju na uvrštavanje obveznog mirenja, međutim, potrebno je naglasiti kako one nemaju obvezu uvođenja obveznog mirenja u svoje zakonodavstvo.³² Takva je obveza mirenja prihvaćena u Baden-Wuerttembergu, Bayernu, Brandenburg, Hessenu, Nordrhein-Westfalenu, Saarlandu, Sachsen-Anhaltu i Schleswig-Holsteinu.

Prema navedenoj odredbi, stranke su dužne prije podnošenja tužbe sudu pokušati riješiti spor mirnim putem, a ako to ne učine, ni jedna strana ne može započeti sudski postupak, a tužba će se odbaciti kao nedopuštena.³³ Sudu se stoga, zajedno s tužbom mora podnijeti i certifikat kojim se potvrđuje da je postupak mirnog rješavanja spora prošao bezuspješno.³⁴

Obveza prethodne provedbe izvansudskog postupka na temelju navedene odredbe izazvala je u Njemačkoj pitanje osporava li se time pravo na pristup sudu. Zahtjev za pravnom zaštitom u Njemačkoj u građanskopravnim sporovima proizlazi iz načela pravne države, pri čemu se najčešće upućuje na članak 2/1. u svezi s 20/3. *Grundgesetze*.³⁵ Međutim, iako je to pravo utvrđeno Ustavom, to ne znači da će svaka osoba u svakom trenutku moći i ostvariti pravnu zaštitu na sudu.

Pravila postupka često će moći ograničiti pristup, ali samo ako su ograničenja u skladu sa zahtjevom državnoopravnog uređenja postupka te osobu koja traži pravnu zaštitu nesrazmjerno ne opterećuju.³⁶

Činjenica je stoga da će provedba postupka na temelju članka 15. a EGZPO-a dovesti do ograničenja izravnog pristupa sudu, a hoće li provedba tog postupka konkretno odgovarati načelu

30 V. § 15. a EGZPO: (1) *Durch Landesgesetz kann bestimmt werden, dass die Erhebung der Klage erst zulässig ist, nachdem von einer durch die Landesjustizverwaltung eingerichteten oder anerkannten Gütestelle versucht worden ist, die Streitigkeit einvernehmlich beizulegen (1) in vermögensrechtlichen Streitigkeiten vor dem Amtsgericht über Ansprüche, deren Gegenstand an Geld oder Geldeswert die Summe von 750 Euro nicht übersteigt, (2) in Streitigkeiten über Ansprüche aus dem Nachbarrecht nach den §§ 910, 911, 923 des Bürgerlichen Gesetzbuchs und nach § 906 des Bürgerlichen Gesetzbuchs sowie nach den landesgesetzlichen Vorschriften im Sinne des Artikels 124 des Einführungsgesetzes zum Bürgerlichen Gesetzbuche, sofern es sich nicht um Einwirkungen von einem gewerblichen Betrieb handelt, (3) in Streitigkeiten über Ansprüche wegen Verletzung der persönlichen Ehre, die nicht in Presse oder Rundfunk begangen worden sind, (4) in Streitigkeiten über Ansprüche nach Abschnitt 3 des Allgemeinen Gleichbehandlungsgesetzes.*

31 *Einführungsgesetz zur Zivilprozessordnung, Gesetz vom 30. 1. 1877 (RGBl. I S. 244).*

32 Alexander N., *Mediation in Practice: Common Law and Civil Law Perspectives Compared*, International Trade and Business Law Annual 2001., str. 7.

33 De Palo, G.; Trevor, M. B., *EU Mediation Law and Practice*, Oxford University Press, 2012., str. 135.

34 *Loc. cit.*

35 Jenkel, C., *Der Streitschlichtungsversuch als Zulässigkeitsvoraussetzung in Zivilsachen, Eine Untersuchung des § 15 a EGZPO und seiner Landesausführungsgesetze mit vergleichendem blick auf Konfliktlösungsmechanismen in den USA*, Un. Dissert., Tenea, Berlin, 2002., str. 114.

36 *Ibid.*, str. 115.

pravne države i hoće li to nesrazmjerno opteretiti osobu koja traži pravnu zaštitu, utvrđuje se na osnovi mogućih odugovlačenja i poskupljenja zbog provedbe ovog izvansudskog postupka.³⁷

U talijanskom pravu, od devedesetih godina također je potreban u određenim vrstama sporova obvezni pokušaj mirenja. Obvezno je mirenje predviđeno u raznim vrstama sporova poput onih koji se odnose na komunalne usluge,³⁸ zatim u poljoprivrednim sporovima,³⁹ u sporovima između poduzetnika⁴⁰ te u određenim sporovima iz ugovora o radu.⁴¹

U građanskim i trgovačkim stvarima⁴² pokušaj mirenja predstavlja uvjet dopuštenosti sudskog postupanja što ga, zapravo, čini obveznim za niz sporova koji se odnose na vlasništvo, imovinska prava, nasljedstvo, obiteljske odnose, medicinsku odgovornost, medijsku odgovornost, osiguranje, bankarstvo itd. Ova je obveza u talijansko pravo uvedena donošenjem zakonodavnog Dekreta o mirenju 28/2010., a koji je zbog kontroverza koje je izazvao 2012. godine pobijan i pred talijanskim Ustavnim sudom.⁴³

Ustavni je sud utvrdio neustavnost obveznog pokušaja mirenja iz članka 5. navedenog Dekreta, kao i drugih odredaba izravno povezanih s obvezatnošću tog pokušaja. Međutim, razlog te odluke nije bila povreda građanskih prava iz članka 24. talijanskog Ustava, nego prekoračenje ovlasti: naime, Vlada, koja je donijela sporni Dekret, nema zakonodavnu ovlast za uvođenje jedne takve obveze.⁴⁴

Ipak, uskoro je u Italiji donesen novi zakon⁴⁵ kojim su ponovno uvedene navedene odredbe, zajedno s određenim dopunama i izmjenama prethodnog propisa, a izmijenjena verzija zakonodavnog dekreta stupila je na snagu 20. rujna 2013. godine.

Ono što, za svrhe ovoga rada, novi zakon čini posebno važnim jest činjenica da je obvezni pokušaj mirenja ponovno uveden za sva pitanja koja su već prethodno bila predviđena (etažni sporovi, imovinska prava, podjela robe, zaklada i imanja, obiteljski sporovi, sporovi između stanođavaca i stanara, sporovi zbog kredita, sporovi leasing društava, zbog medicinske odgovornosti, klevete i uvrede, osiguranja, bankarstva i iz financijskih ugovora).⁴⁶

5. SANKCIJE TROŠKOVIMA ZA ODBIJANJE RAZMATRANJA POSTUPKA MIRENJA

S druge strane, u Engleskoj nije prihvaćeno apsolutno obvezno i beziznimno provođenje postupka mirenja. U ovom se dijelu rada stoga preispituje koncept sankcije troškovima zbog odbijanja razmatranja postupka mirenja s posebnim osvrtom na dio 36. engleskog *Civil Procedure*

37 *Loc. cit.*

38 Law No. 481 of 1995.

39 Law No. 320 of 1963.

40 Law No. 192 of 1998.

41 Law No. 183 of 2010.

42 Legislative Decree No. 28/2010.

43 No. 272/2012., od 6. prosinca 2012.

44 *Loc. cit.*

45 No. 69 of 2013.

46 *Loc. cit.*

Rulesa,⁴⁷ kojim se propisuje dobrovoljni postupak mirenja, ali sa specifičnom posljedicom u odnosu na troškove dođe li do nerazumnog odbijanja istog.

U predmetu *Cowl v. City Council*⁴⁸ engleski je žalbeni sud (*Court of Appeal*) iznio stav da su stranke dužne razmotriti mogućnost izvansudskog rješavanja spora prije nego što pribjegu rješavanju tog spora sudskom putem. U toj odluci međutim nije razmatrano mora li neki od alternativnih načina rješavanja spora pri tome biti i obvezan korak u procesu rješavanja spora te hoće li jedno takvo obvezivanje predstavljati povredu Akta o ljudskim pravima (*Human Rights Act*)⁴⁹ iz 1998. godine kojim se jamči pravo na pošteno i javno suđenje kao i Europske konvencije za ljudska prava.⁵⁰ Trenutačno, englesko pravo u vezi s tim pitanjima počiva na trima premisama. Postojanje sporazuma koji za rješavanje sporova upućuju na neki od alternativnih načina pretpostavka je započinjanja i valjanosti takvog postupka.⁵¹ Takav sporazum može biti učinjen izričito ili prešutno, prije ili nakon nastanka spora.⁵²

Za razliku od sudskog postupka, koji se temelji na pokušaju pronalaska pravičnog rješenja spora, u postupcima alternativnog načina rješavanja spora stranke pokušavaju zajednički postići obostrano prihvatljivo rješenje svoga spora. Pri tome, posrednik, odnosno izmiritelj treba biti nepristran.⁵³ Ako je rješavanje spora alternativnim putem za neku od stranaka nezadovoljavajuće, pribjegavanje parnici uvijek je moguće.⁵⁴

Na temelju ovih triju premisa, alternativni načini rješavanja sporova u Engleskoj nedvojbeno su u skladu s *Human Rights Actom*, a u konačnici i sudovi mogu kontrolirati sporazume sklopljene u tim postupcima.

Pitanje koje je posljednjih godina bilo posebno aktualno u Engleskoj jest treba li stranka koja odbije mirenje snositi zbog toga posljedice. Sudska je praksa u vezi s tim pitanjem napravila razliku između situacija u kojima je mirenje naložio sud i situacija u kojima je ono predložila stranka koja nije uspjela u parnici.

U prvom slučaju, kada je sud naložio mirenje, u pravilu bi slijedila sankcija. Tako u predmetu *Dunnett v. Railtrack Plc*⁵⁵ sud iznosi stajalište kako bi, budući da je stranka koja je uspjela u parnici prethodno odbila pokušaj rješavanja spora mirnim putem, bilo neprimjereno od protivne stranke tražiti naknadu troškova, unatoč tome što je izgubila spor. Tuženikovo je odbijanje sudjelovanja u postupku mirenja prouzrokovalo stoga donošenje odluke o troškovima suprotno načelnom pravilu "gubitnik plaća". Ovom je odlukom engleski sud ignoriranje mogućnosti sporazumnog rješavanja spora svojevrsno "kaznio" suočavanjem te stranke s negativnim posljedicama u vidu plaćanja troškova sudskog postupka. Nadalje, u predmetu se postavilo i pitanje koji bi se čimbenici trebali uzeti u obzir pri procjeni je li odbijanje posredovanja nerazumno pa se, u vezi s navedenim, iznosi kako u slučaju da stranka dokaže da postoji dobar razlog za njegovo odbijanje, ona

47 Civil Procedure Rules 2007 part 36.

48 *Cowl v. City Council*, [2001] EWCA Civ 1935X.

49 Human Rights Act, 1998 c. 42, dostupno na: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1998/42/contents>, pristupljeno: 15. siječnja 2015.

50 Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Narodne novine, Međunarodni ugovori, br. 18/1997, 6/1999, 14/2002, 13/2003, 9/2005, 1/2006, 2/2010.

51 *Jewo Ferrous BV v. Lewis Moore (A Firm)* od 19. svibnja 2000., CA, 2000 WL 774891 (CA).

52 Alexander, N., *Global Trends in Mediation*, Kluwer Law, Alphen aan den Rijn, 2006., str. 163.

53 *Ibid.*, str. 164.

54 *Loc. cit.*

55 *Dunnett -v- Railtrack* [2002] EWCA Civ 302.

time ne bi trebala snositi posljedice.⁵⁶ Dakle, da bi izbjegla plaćanje sudskih troškova, stranka je primorana ozbiljno razmotriti alternativne mogućnosti rješavanja spora, a jedino ako postoji dobar razlog, može opravdati svoje izostajanje iz istog.

U drugom slučaju, sud je odbio kazniti stranku koja je uspjela u sporu pa je tako 2004. godine donesena presuda u predmetu *Halsey v. Milton Keynes General NHS Trust*⁵⁷ u kojoj sud izražava stajalište kako obvezivanje stranaka nesklonih mirenju na takav postupak, predstavlja kršenje njihova prava na pristup sudu.⁵⁸ Sud stoga ne može stranke prisiliti da se uključe u alternativno rješavanje spora, ali ih može na to poticati, ako bi takav postupak bio prikladan. U ovoj je presudi izneseno i stajalište kako je na stranci koja je izgubila u parnici teret dokazivanja da stranka koja je u njoj uspjela, zbog odbijanja mirenja, nema pravo na naknadu parničnih troškova. Prema tome, odstupanje od općeg pravila o snošenju troškova neće biti opravdano osim ako neuspješna stranka dokaže da je stranka koja je uspjela u sporu djelovala nerazumno odbijajući sudjelovati u nekom od alternativnih načina rješavanja spora. Pri odlučivanju o tome je li odbijanje alternativnog načina rješavanja spora nerazumno, sud će u obzir uzeti niz čimbenika uključujući prirodu spora, osnovanost zahtjeva, jesu li pokušane neke druge metode nagodbe, bi li troškovi mirenja bili nesrazmjerno visoki ili bi upućivanje na mirenje dovelo do odugovlačenja postupka, ima li mirenje razumne izgleda za uspjeh itd.⁵⁹

U predmetu *Halsey* sud se dakle bavio i pitanjima kada će, zbog odbijanja da se poduzme mirenje, sankcija obveze snošenja troškova biti prikladna te je naveden neiscrpan popis situacija kada sankcija to ne bi bila.

Novija sudska praksa u Engleskoj ukazuje na daljnji trend sve šireg prihvaćanja alternativnih načina rješavanja sporova, međutim, i dalje stranka nesklona mirenju ima mogućnost izbjegavanja tog postupka, ako takvo odbijanje nije nerazumno.⁶⁰ Nova praksa ipak ublažava pravilo utvrđeno u *Halsey* odluci pa tako sud u predmetu *PGF II SA v. OMFS Company One Limited*⁶¹ iznosi kako šutnju stranke na poziv druge stranke na mirenje treba smatrati samom po sebi nerezumnom te će stoga ta stranka snositi sankcije glede parničnih troškova čak i ako je postojao razlog koji bi opravdao izričito odbijanje prijedloga za mirenje. Time je sud jasno odredio da se očekuje da će stranke ne samo sudjelovati u mirenju, kada je to prikladno, ali i da se od njih očekuje da se konstruktivno uključe u raspravi o tome je li i kada će to biti prikladno.⁶²

Odbijanje mirenja bez valjana razloga sličan učinak, kao u engleskom pravu, ima i u Hong Kongu. Prvi uvjet koji se u gotovo svim slučajevima mora slijediti, bez obzira na to hoće li doći do postupka mirenja, jest da svaka stranka podnese certifikat o mirenju. Certifikat o mirenju je uvjerenje koje su potpisali odvjetnici i njihovi klijenti, a kojim se potvrđuje da su odvjetnici svojim klijentima objasnili postupak mirenja, da su klijenti razumjeli što im je objašnjeno te sadrži naznaku o namjeri pokušaja mirenja ili ako ne namjeravaju, zašto ne.⁶³ Ako je stranka voljna pokušati mirenje, šalje obavijest o tome drugoj stranci (*mediation notice*). U obavijesti naznačava

⁵⁶ *Loc. cit.*

⁵⁷ *Halsey v. Milton Keynes General NHS Trust* [2004] EWCA (Civ) 576 (Eng.).

⁵⁸ *To oblige truly unwilling parties to refer their disputes to mediation would be to impose an unacceptable obstruction on their right of access to courts.* *Halsey v. Milton Keynes General NHS Trust* [2004] EWCA (Civ) 576 (Eng.).

⁵⁹ Brooker, P.; Wilkinson, S., *Mediation in the Construction Industry: An International Review*, Routledge, 2010., str. 74.

⁶⁰ *PGF II SA v. OMFS Company One Limited* [2013] EWCA civ 1288; *Frost v. Wake, Smith and Tofields Solicitors* [2013] EWCA civ 1960; *Port of London Authority v. Tower Bridge Yacht and Boat Company Limited* [2013] EWCA 3084 (CH).

⁶¹ *PGF II SA v. OMFS Company One Limited* [2013] EWCA civ 1288.

⁶² *Loc. cit.*

⁶³ Meggitt, G., *Mediation in Hong Kong - A work in progress*, J. Comp. L., vol. 6, 2011., str. 227.

pravila mirenja, identitet potencijalnog izmiritelja, vrijeme i mjesto mirenja te očekivanu minimalnu razinu sudjelovanja. Druga stranka mora odgovoriti u roku od 14 dana. Ovi obrasci moraju biti podneseni i sudu, a stranke od suda također mogu zatražiti i pomoć u dogovaranju uvjeta mirenja.⁶⁴

Pri procjeni troškova, sud je ovlašten uzeti u obzir bilo koji nerazumni propust stranke da se uključi u postupak mirenja. Međutim, sud neće stranci nametati obvezu plaćanja nepovoljnih troškova zbog nerazumnog neuspjeha pri uključivanju u postupak mirenja ako je prethodno ostvario minimalnu razinu sudjelovanja u mirenju na temelju sporazuma ili naloga suda, ili ako ima razumno objašnjenje za svoje postupke.⁶⁵

U vezi s obvezom minimalne razine sudjelovanja u predmetu *Hak Tung Alfred Tang v. Bloomberg*⁶⁶ iznosi se kako se ista koristi kao uvjet za dokazivanje iskrenosti stranaka koje sudjeluju u mirenju te se ne bi trebala tumačiti kao broj sati mirenja. Umjesto kvantitete provedenog mirenja, bitna je njegova kvaliteta. Ako su stranke iskrene u rješavanju spora mirenjem, ono može potrajati vrlo kratko. Postupak mirenja je dobrovoljan te ga stranke mogu, ako se nije pokazalo korisno, prekinuti u svakom trenutku. Hoće li takva njihova odluka biti razumna, odnosno je li takvo ponašanje iskreno te odražava li istinski pokušaj mirenja, na sudu je da procjeni.⁶⁷

Pri izučavanju sudske prakse u vezi s mirenjem u Hong Kongu ističe se i odluka u predmetu *Golden Eagle International (Group) Ltd v. GR Investment Holdings Ltd*.⁶⁸ U ovom je predmetu sud odlučivao o tome treba li stranci nametnuti obvezu plaćanja parničnih troškova zbog odbijanja pokušaja mirenja. Tuženik se u prilog svoje odluke o nesudjelovanju u mirenju oslanjao na presudu engleskog *Court of Appeals* u predmetu *Halsey v. Milton Keynes General NHS Trust*. Međutim, sud u Hong Kongu primijetio je da, unatoč poštovanju i pažnji koji pridaju engleskoj praksi, odluka u predmetu *Halsey* za njega nije obvezujuća.

U navedenom predmetu, sud se bavio tvrdnjom tuženika da spor, zbog činjenica na kojima se temelji, nije prikladan za mirenje. Ipak, sud je smatrao da je riječ o jednostavnom sporu proizašlim iz ugovora te ga to ne čini neprikladnim u skladu s primjerima navedenim u *Halsey* odluci, a također ukazuje i na stajalište izraženo u samoj *Halsey* odluci kako se većina sporova ne može smatrati neprikladnima za mirenje. Nadalje, tuženik je tvrdio kako odbija mirenje jer smatra da ima dobre izgleda za uspjeh u parnici. Sud je, međutim, zaključio kako je ovakvo uvjerenje relevantno samo u izričito jasnim slučajevima, dok granični slučajevi ne spadaju u tu kategoriju.⁶⁹ Argumenti da stranke imaju različita stajališta o sporu pa je time provođenje mirenja gubitak vremena i truda, također nisu uspjeli, budući da postupak mirenja može dovesti do pomirljivijih odnosa između stranaka.⁷⁰ Sudac je stoga smatrao da je na stranci koja je odbila mirenje teret dokazivanja da je takvo odbijanje bilo razumno, dok stranka koja je bila voljna pokušati mirenje, nema teret dokazivanja da bi mirenje imalo razumne izgleda za uspjeh.⁷¹

Prema tome, u Hong Kongu, ne samo da stranke moraju potvrditi da su u potpunosti svjesne prednosti koje im pruža mirenje te sudu pružiti obavijesti o svim predloženim pojedinosti-

64 *Loc. cit.*

65 *Loc. cit.*

66 *Hak Tung Alfred Tang v. Bloomberg*, LP HCA198/2010.

67 *Loc. cit.*

68 *Golden Eagle International (Group) Ltd v. GR Investment Holdings Ltd*, [2010] 3 HKLRD 273.

69 *Loc. cit.*

70 *Loc. cit.*

71 *Loc. cit.*

ma u vezi s mirenjem između njih, sud može odrediti i koju minimalnu razinu sudjelovanja i ponašanja očekuje u tom mirenju.

6. MIRENJE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Zakonom o mirenju⁷² uređuje se mirenje u građanskim, trgovačkim, radnim i drugim sporovima o pravima kojima stranke mogu slobodno raspolagati, a njegove se odredbe odgovarajuće primjenjuju i na mirenje u drugim sporovima, ako to odgovara prirodi pravnog odnosa iz kojeg proizlazi spor i ako posebnim zakonom za te sporove nisu propisana drukčija pravila.

Člankom 2. određena je svrha ovog Zakona, a to je olakšavanje pristupa mirenju kao odgovarajućem postupku rješavanja sporova, osiguravanje raspoloživosti mirenja, jačanje svijesti o mirenju preko poticanja primjene mirenja te osiguravanje uravnoteženog odnosa između mirenja i sudskog postupka. U cilju ostvarenja svrhe ovoga Zakona poticat će se i ohrabrivati korištenje mirenja i edukacija izmiritelja, objavljivati sve informacije o mirenju, izmiriteljima, institucijama za mirenje te ih učiniti dostupnim preko sredstava javnog priopćavanja, elektronskih i drugih medija (čl. 2/2. Zakona o mirenju).

Mirenje u pravilu počinje prihvatom prijedloga za provođenje postupka mirenja, a, ako se stranke nisu drukčije sporazumjele, druga se stranka o prijedlogu za provođenje mirenja mora izjasniti u roku od 15 dana od dana kada je primila prijedlog za provođenje mirenja ili u drugom roku za odgovor naznačenom u prijedlogu. Ako se druga stranka o prijedlogu za provođenje mirenja ne izjasni u navedenom roku, smatrat će se da je prijedlog za mirenje odbijen (čl. 6. Zakona o mirenju). Iz navedenih odredaba proizlazi da je ovaj postupak u pravilu dobrovoljan, osim za sporove u kojima je postojanje obveze pokretanja postupka mirenja propisano ili ugovoreno.

Zakon o mirenju nije jedini zakon u Republici Hrvatskoj koji predviđa mirenje. Na temelju Zakona o parničnom postupku⁷³ (dalje: ZPP) sud može tijekom cijeloga parničnog postupka strankama predložiti da spor riješe u postupku mirenja pri sudu (čl. 186. d/1 ZPP). Obvezno je mirenje, odnosno obvezni pokušaj mirnog rješavanja spora, u ZPP-u predviđeno u slučaju spora s Republikom Hrvatskom, u kojem slučaju osoba koja namjerava podnijeti tužbu protiv Republike Hrvatske dužna se prije podnošenja tužbe obratiti sa zahtjevom za mirno rješavanje spora državnom odvjetništvu koje je stvarno i mjesno nadležno za zastupanje na sudu pred kojim namjerava podnijeti tužbu protiv Republike Hrvatske, osim u slučajevima u kojima je posebnim propisima određen rok za podnošenje tužbe (čl. 186. a ZPP). Sud će sukladno članku 186. a ZPP-a odbaciti tužbu protiv Republike Hrvatske podnesenu prije donošenja odluke o zahtjevu za mirno rješavanje spora. Ove se odredbe na odgovarajući način primjenjuju i u slučajevima u kojima Republika Hrvatska namjerava tužiti neku osobu s prebivalištem ili sjedištem u Republici Hrvatskoj.

Mirenje s državom, iako je obvezno, u Republici Hrvatskoj, međutim, još ne pokazuje zadovoljavajuće rezultate.⁷⁴ Od 2006. do 2012. godine sklopljeno je sukladno članku 186. a ZPP-a ukupno 9.990 nagodbi od ukupno 69.364 spisa uručenih državnom odvjetništvu, dakle svega je

⁷² *Op. cit.* (bilj. 6.).

⁷³ Zakon o parničnom postupku, Narodne novine, br. 53/1991, 91/1992, 112/1999, 129/2000, 88/2001, 117/2003, 88/2005, 2/2007, 96/2008, 84/2008, 123/2008, 57/2011, 25/2013, 89/2014.

⁷⁴ Više u: Knol Radoja, K., *Pretpostavke dopuštenosti podnošenja tužbe u odnosu na određene pravne subjekte*, doktorska disertacija, Osijek, 2015., str. 34. *et seq.*

14.4% predmeta riješeno sporazumno.⁷⁵ Zbog navedenih brojki ova obveza još nije u potpunosti postigla pravozaštitni cilj smanjenja broja parnica.⁷⁶

Zakonom o radu⁷⁷ (dalje: ZR) predviđeno je kako rješavanje radnog spora ugovorne strane mogu sporazumno povjeriti arbitraži, odnosno mirenju. Mirenje će u kolektivnim radnim sporovima biti obvezno samo u slučaju spora koji može dovesti do štrajka ili drugog oblika industrijske akcije i to ako se stranke spora nisu dogovorile za neki drugi način njegova mirnog rješavanja. Mirenje u tom slučaju provodi miritelj kojeg stranke u sporu izaberu s liste koju utvrđuje Gospodarsko-socijalno vijeće ili koju sporazumno odrede (čl. 206. ZR-a). Mirenje u kolektivnim sporovima predstavlja stoga pretpostavku zakonitosti štrajka.

Prema statističkim podacima s mrežnih stranica Ministarstva rada i mirovinskog sustava, uspjeh ovih mirenja je polovičan. Tako je, primjerice, u 2013. godini od 137 ukupno provedenih mirenja, njih 70 uspješno riješeno, a u 2012. godini od ukupno 100 provedenih mirenja, uspješno je riješeno 45.⁷⁸

Za individualne radne sporove, slično kao što to ZPP predviđa u sporovima s državom, prije nego što radnik može tražiti zaštitu svojih prava na sudu ZR propisuje obvezu pokušaja postizanja sporazumnog rješenja spora izravnim pregovaranjem strana u sporu. Radnik stoga ne može zahtijevati zaštitu povrijeđenog prava pred nadležnim sudom dok nisu ispunjene zakonske pretpostavke, osim u slučaju zahtijevanja naknade štete ili drugih novčanih potraživanja iz radnog odnosa (čl. 133/3. ZR-a). Naime, radnik se može obratiti poslodavcu sa zahtjevom za zaštitu u roku od petnaest dana od dostave odluke za koju smatra da je povrijedila njegovo pravo iz radnog odnosa, odnosno od dana saznanja za povredu prava. Ako spor ne bude riješen u roku od petnaest dana, radnik može u daljnjem roku od petnaest dana pred nadležnim sudom zahtijevati zaštitu povrijeđenog prava (čl. 133/1. i 2. ZR-a). Ovo je pregovaranje obvezno pa radnikovo obraćanje poslodavcu sa zahtjevom za zaštitu prava prije podnošenja tužbe ili propuštanje rokova ima za posljedicu odbacivanje tužbe pa stoga ima značenje procesne pretpostavke.⁷⁹

Zbog naravi ovih izravnih pregovora između radnika i poslodavca nisu dostupni podaci o njihovoj uspješnosti, međutim, u literaturi se iznosi kako se ovi postupci provode samo radi zadovoljavanja formalnosti i bez stvarnog *animusa* za rješanjem spora na ovaj način.⁸⁰ S druge strane, u većini slučajeva uspješno provedeno mirenje sukladno Zakonu o mirenju, a u sklopu pilot-projekata mirenja u individualnim radnim sporovima u Hrvatskim šumama d.o.o., Hrvatskoj pošti d.d. i Končar-Elektroindustriji d.d., potvrdilo je opravdanost i budućnost projekta.⁸¹

Znatne intervencije u vezi s obveznim mirenjem doživio je Obiteljski zakon iz 2014. godine.⁸² Iako se ovaj Zakon na temelju odluke Ustavnog suda⁸³ ne primjenjuje, ali zbog uske povezanosti s temom rada kao i zbog toga što se na ovom području jednako predviđa i u Nacrtu prijedlo-

75 Godišnja izvješća DORH-a za 2006. – 2012., dostupno na: <http://www.dorh.hr/Default.aspx?sec=645>, pristupljeno: 2. lipnja 2015.

76 Knol Radoja, *op. cit.* (bilj. 74.).

77 Zakon o radu, Narodne novine, br. 93/2014.

78 Statistički prikaz uspješnosti mirenja u kolektivnim radnim sporovima, dostupno na: <http://socijalno-partnerstvo.hr/mirenje-u-radnim-sporovima/kolektivni-radni-sporovi/statisticki-prikaz/>, pristupljeno 29. lipnja 2015.

79 Triva, S.; Dika, M., *Gradansko parnično procesno pravo*, Narodne novine, Zagreb, 2004., str. 800.

80 Uzelac *et al.*, *op. cit.* (bilj. 7.), str. 1290.

81 Izvješće vezano za uspješnost i provođenje postupaka mirenja u individualnim radnim sporovima u pilot-projektima u razdoblju od 2007. do 2009. godine, dostupno na: <http://socijalno-partnerstvo.hr/mirenje-u-radnim-sporovima/individualni-radni-sporovi/statisticki-prikaz-2/>, pristupljeno 29. lipnja 2015.

82 Obiteljski zakon, Narodne novine, br. 75/2014, 83/2014, 5/2015.

83 Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-I-3101/2014 i dr. od 12. siječnja 2015., Narodne novine, br. 05/2015.

ga Obiteljskog zakona iz 2015. godine⁸⁴ dat će se prikaz predloženih novina na području obiteljske medijacije.

Naime, Obiteljski zakon iz 2014. (dalje: ObZ 2014.), kao i Nacrt iz 2015. godine, prvi sastanak obiteljske medijacije za bračne drugove koji se žele razvesti, a imaju maloljetnu djecu, predviđaju kao obvezatan. Ovaj sastanak obiteljske medijacije je međutim nužan samo ako roditelji nisu sami ili tijekom obveznog savjetovanja postigli sporazum (plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi) o pitanjima roditeljske skrbi. Ako se jedan od roditelja ne odazove prvom sastanku obiteljske medijacije, taj roditelj ne može podnijeti tužbu radi razvoda braka (čl. 54/3. i 4. ObZ 2014.).

Značajno u ovom Zakonu je i isticanje učinjenih prikladnih napora radi postizanja sporazuma odnosno plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi. Naime, u sporu radi razvoda braka u kojem se odlučuje o pitanjima s kojim će roditeljem dijete stanovati, ostvarivanju osobnih odnosa te uzdržavanju, teret dokazivanja da zajednička roditeljska skrb nije za dobrobit djeteta na roditelju je koji se protivi zajedničkom ostvarivanju roditeljske skrbi, odnosno sklapanju plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi (čl. 105/4. ObZ 2014.). Osim toga, sud može odrediti da troškove posebnog skrbnika, kojeg dijete mora imati u parnicama o roditeljskoj skrbi, snose roditelji, odnosno roditelj koji se ne želi sporazumjeti o planu o zajedničkoj roditeljskoj skrbi (čl. 366/2. ObZ 2014.).

Iako je novim odredbama pitanje obveznog mirenja znatno prošireno, njihovim usvajanjem ono neće biti apsolutna novost u hrvatskom obiteljskom procesnom pravu. Ono se kao posredovanje, predviđa i u trenutačno važećem Obiteljskim zakonom iz 2003.⁸⁵

Postupak posredovanja, sukladno članku 44. ovog Zakona, provodi se obvezno kad se postupak radi razvoda braka pokreće tužbom te kad se postupak radi razvoda braka pokreće sporazumnim zahtjevom, a bračni drugovi imaju maloljetnu zajedničku ili posvojenu djecu ili djecu nad kojom ostvaruju roditeljsku skrb nakon punoljetnosti. Ovi se postupci, međutim, u praksi nisu pokazali odviše uspješnima. Naime, kako se navodi u Tezama za Nacrt prijedloga Obiteljskog zakona,⁸⁶ do stupanja na snagu ObZ-a iz 2014., bez postizanja sporazuma u Republici Hrvatskoj se razvodilo oko 150 parova na mjesec.⁸⁷ Za razliku od toga, od primjene ObZ-a iz 2014. u posljednja tri mjeseca samo je desetak parova podnijelo tužbe radi razvoda braka, dok su ostali postigli dogovor i razveli se sporazumno, odnosno sastavili plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi.⁸⁸

Uzelać također navodi kako “spašenih brakova” i “pomirenja”⁸⁹ u praksi gotovo da i nije bilo, budući da je ispitivanje podataka o uspjehu postupka posredovanja pokazalo da je broj predme-

84 Nacrt prijedloga Obiteljskog zakona, dostupno na: http://www.mspm.hr/djelokrug_aktivnosti/javna_rasprava/javna_rasprava_o_nacrtu_prijedloga_obiteljskog_zakona_i_prijedlogu_iskaza_o_procjeni_ucinaka_propisa_za_nacrt_prijedloga_obiteljskog_zakona, pristupljeno: 10. lipnja 2015.

85 Obiteljski zakon, Narodne novine, br. 116/2003, 17/2004, 136/2004, 107/2007, 57/2011, 61/2011, 25/2013, 5/2015.

86 Teze za Nacrt prijedloga Obiteljskog zakona, dostupno na: http://www.mspm.hr/djelokrug_aktivnosti/javna_rasprava/javna_rasprava_o_nacrtu_prijedloga_obiteljskog_zakona_i_prijedlogu_iskaza_o_procjeni_ucinaka_propisa_za_nacrt_prijedloga_obiteljskog_zakona, pristupljeno 30. lipnja 2014.

87 Uzelać, A., *Novo uređenje obiteljskih sudskih postupaka – glavni pravci reforme obiteljskih parničnih postupaka u trećem Obiteljskom zakonu*, u: *Novo uređenje obiteljskih sudskih postupaka: okrugli stol održan 5. svibnja 2014. u palači Akademije u Zagrebu*, uredio Barbić, J., Zagreb, 2014., str. 26.

88 Ocjena je da je upravo mogućnost postizanja plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi u postupku obveznog savjetovanja i obiteljske medijacije dovela do znatnog povećanja broja razvoda u kojima roditelji ipak uspijevaju mirnim putem postići sporazum o izvršavanju roditeljske skrbi i na taj način spriječiti dodatnu traumatizaciju djece u dugotrajnim sudskim postupcima. *V. loc. cit.*

89 Naime, “spašavanje brakova” i “pomirenje” bračnih drugova osnovni je cilj provođenja posredovanja. Tako se i u predloženim izmjenama ObZ-a 2004. iznosi: “Napominjemo još da se često postupak razvoda braka pokreće impulzivno, u trenutku sukoba pa se kroz vrijeme provedeno u postupku posredovanja može postići smirivanje sukoba i racionalnije odlučivanje o daljnjim potezima.” (Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Obiteljskog zakona, s Konačnim prijedlogom Zakona od 26. siječnja 2004.). S druge strane, u Tezama za Nacrt prijedloga Obiteljskog zakona obiteljska se medijacija predstavlja kao učinkovit sustav alter-

ta u kojima je posredovanje dovelo do odustajanja jednog ili oba bračna druga od razvoda braka statistički zanemariv.

Kao što je vidljivo, moglo bi se reći da Republika Hrvatska pripada krugu država koje predviđaju mirenje i to u pravilu na dobrovoljnoj razini. Ono je, međutim, u određenim slučajevima i obvezno te će stoga, ako ne bude provedeno, tužba biti odbačena, što ga čini procesnom pretpostavkom za započinjanje sudskog postupka. Ipak, u pripremi su nove izmjene ZPP-a bude li prihvaćen prijedlog prof. dr. sc. Uzelca, među odredbama će se naći i novina kad je riječ o snošenju troškova postupka u vezi s prijedlogom mirnog rješenja sporova. Naime, Uzelac predlaže izmjenu članka 154. unošenjem odredbe sukladno kojoj sud može, cijeneći je li jedna ili druga stranka učinila prikladne napore radi mirnog rješenja spora, umanjiti ili uvećati dio koji bi trebalo nadoknaditi drugoj stranci, a može odrediti i da svaka stranka snosi svoje troškove neovisno o uspjehu u sporu. Ako utvrdi da je koja od stranaka bez opravdanog razloga odbijala prijedlog suda ili poziv druge stranke za provođenje postupka mirenja ili je u postupku mirenja sudjelovala protivno načelu savjestnosti i poštenja, sud će u svakom slučaju primijeniti navedene ovlast.⁹⁰

8. ZAKLJUČAK

Ono što mirenje čini posebno značajnim činjenica je da, za razliku od sudskog postupka, ako je odgovarajuće provedeno, većina građanskih sporova bude riješena uz manje troškove i veće zadovoljstvo obiju strana.⁹¹ Nadalje, osim što sklapanje nagodbe tijekom postupka mirenja stranaka štedi mnogo vremena i troškova koji bi inače nastali da je spor završio na sudu, važno je da je ovaj postupak povjerljiv.⁹²

Sukladno navedenim prednostima, unatoč i dalje postojećim prijedlozima oko pitanja treba li mirenje biti obvezno, evidentno je kretanje poredbene prakse u tom pravcu, prije svega u cilju da se postigne rasterećenje sudova i smanjenje sudskih troškova.

Kada govorimo o obveznom mirenju, jasno je da neki oblik sankcije obavlja važnu ulogu pri "ohrabrivanju" stranaka na sudjelovanje u postupku mirenja prije početka suđenja. Bez sankcija, ulazak u postupak mirenja u potpunosti se oslanja na dobrovoljnost stranaka na takvo rješavanje spora. Stoga, u nastojanju da stranke potaknu na mirenje, odnosno da bi spriječili propuštanje pokušaja mirenja ili njegovo nerazumno odbijanje, različiti pravni sustavi uveli su neki oblik sankcije. Jedna takva politika kojom se pokušava postići smanjenje korištenja sudskog postupka, a u praksi i doktrini izaziva posebnu pozornost jest politika sankcioniranja obvezom snaranja parničnih troškova sudskog postupka zbog nerazumnog odbijanja stranke da, kao oblik rješavanja spora, u obzir uzme mirenje. Ovaj oblik sankcije, karakterističan *common law* pravnim sustavima, počinje polako privlačiti pozornost i u hrvatskoj doktrini, što bi se moglo smatrati pozitivnim pomakom u odnosu na postojeća zakonska rješenja. Sukladno spomenutom prijedlogu i u Republici Hrvatskoj bi se pri odlučivanju o troškovima postupka u obzir trebalo uzeti ponašanje stranaka u svezi s postupkom mirenja.

nativnog rješavanja svih obiteljskih sporova sa svrhom postizanja trajnoga i praktično provedivog sporazuma posebice plana o roditeljskoj skrbi.

⁹⁰ Prijedlog prof. dr. sc. Uzelca iznesen na Okruglom stolu Hrvatske udruge miritelja održanom u rujnu 2013. godine.

⁹¹ Jackson L. J., *Review of Civil Litigation Costs Final Report*, Ch. 36, January 14, 2010., str. 355.

⁹² Masood A., *op. cit.* (bilj. 8.).

Ovu bi izmjenu valjalo pozdraviti, međutim, ako bude prihvaćena, tada bi trebalo voditi računa o tome da to u pravilu bude ujedno i jedina sankcija za nerazumno odbijanje mirenja, a odredbe na temelju kojih bi se tužba, zbog neprovođenja istog, odbacivala, zbog potencijalnog ograničenja prava na izravan pristup sudu, trebalo bi brisati. Naime, iako je prevladalo većinsko stajalište kako dužnost provedbe mirenja prije traženja zaštite od suda neće predstavljati povredu prava na pristup sudu, s obzirom na to da to pravo nije apsolutno te može biti ograničeno bude li jedno takvo ograničenje razmjerno legitimnom cilju, ako se isti cilj može postići blažim sredstvom tada bi to sredstvo trebalo imati prioritet.

Obvezno mirenje kao procesna pretpostavka dopuštenosti podnošenja tužbe u odnosu na teret snošenja parničnih troškova predstavljalo bi teže ograničenje prava na izravan pristup sudu pa stoga, budući da je moguće ostvarenje jednakih ciljeva i preko programa obveznog mirenja kakvi se predviđaju u sustavima koji predviđaju sankciju troškovima, takvim bi programima, uz nužno uvažavanje specifičnosti pojedinih sporova i društvenih odnosa (primjerice potreba za što učinkovitijom zaštitom dobrobiti djeteta), valjalo dati prednost.

Zaključno bi se stoga moglo reći da je krajnje vrijeme da se stranke pozovu na preuzimanje odgovornosti za svoje sporove, a ne da se isključivo oslanjaju na državu i njezine sudove trošeći pri tome, često nepotrebno, državne resurse, a da prethodno nisu pokušali riješiti svoje sporove mirnim putem međusobnim sporazumom.

Imajući navedeno u vidu, možemo citirati Lorda Dysona te reći da je mirenje važno i u većini slučajeva treba biti korišteno, međutim, ono ipak nije univerzalan lijek za sve. Drugo, stranke ne bi smjele u svakom slučaju biti primorane na mirenje ako su iste istinski nevoljne to učiniti i treće, obveza snošenja troškova, kao svojevrsna sankcija, prikladno je sredstvo za poticanje stranaka na korištenje mirenja.⁹³

93 Chartered Institute of Arbitrators, *ADR, Arbitration, and Mediation*, Author House, 2014., str. 17.

LITERATURA, PROPISI I SUDSKE ODLUKE

1. Alexander N., *Mediation in Practice: Common Law and Civil Law Perspectives Compared*, International Trade and Business Law Annual, 2001.
2. Alexander, N., *Global Trends in Mediation*, Kluwer Law, Alphen aan den Rijn, 2006.,
3. Bilić, V., *Alternativno rješavanje sporova i parnični postupak*, doktorska disertacija, Zagreb, 2008.
4. Brooker, P.; Wilkinson, S., *Mediation in the Construction Industry: An International Review*, Spon Press, Abington, 2010.
5. Chartered Institute of Arbitrators, *ADR, Arbitration, and Mediation*, Author House, 2014.
6. Coben, J.; Thompson, P., *Disputing Irony: A Systematic Look at Litigation about Mediation*, Harv. Negot. Law Review, vol. 11, 2006.
7. Dayton, K., *The Myth of Alternative Dispute Resolution in the Federal Courts*, 76 Iowa L. Rev., vol. 76, 1991.
8. De Palo, G.; Trevor, M. B., *EU Mediation Law and Practice*, Oxford University Press, Oxford, 2012.
9. Fuller, L., *Mediation – Its Form and Functions*, South California Law Review, vol. 44, 1971.
10. Grillo, T., *The Mediation Alternative: Process Dangers for Women*, 100 Yale L. J., 1991.
11. Jackson, L. J., *Review of Civil Litigation Costs Final Report*, Ch. 36, January 14, 2010.
12. Jenkel, C., *Der Streitschlichtungsversuch als Zulässigkeitsvoraussetzung in Zivilsachen, Eine Untersuchung des § 15 a EGZPO und seiner Landesausführungsgesetze mit vergleichendem blick auf Konfliktlösungsmechanismen in den USA*, Un. Dissert., Tenea, Berlin, 2002.
13. Katz, L. V., *Compulsory Alternative Dispute Resolution and Voluntarism: Two-Headed Monster or Two Sides of the Coin?*, J. Disp. Resol., vol. 1993, no. 1, 1993.
14. Knol Radoja, K., *Pretpostavke dopuštenosti podnošenja tužbe u odnosu na određene pravne subjekte*, doktorska disertacija, Osijek, 2015.
15. Masood A., *Implied Compulsory Mediation*, Civil Justice Quarterly, vol. 31, 2012.
16. McCrory, J. P., *Environmental Mediation – Another Piece for the Puzzle*, Vermont Law Review, vol. 6, no. 1, 1981.
17. McEwen, C. A., *Toward a Program-Based ADR Research Agenda*, Negot. J., vol. 15, 1999.
18. Meggitt, G., *Mediation in Hong Kong – A work in progress*, J. Comp. L., vol. 6, 2011.
19. Nolan-Haley, J., *Consent in Mediation*, Disp. Resol. Mag., Winter, 2008.
20. Posner, R. A., *The Summary Jury Trial and Other Methods of Alternative Dispute Resolution: Some Cautionary Observations*, U. Chi. L. Rev., vol. 53, 1986.
21. Roberts, M., *Mediation in Family Disputes: Principles of Practice*, Ashgate Publishing, Ltd, Farnham, Surrey, 2012.
22. Triva, S.; Dika, M., *Gradansko parnično procesno pravo*, Narodne novine, Zagreb, 2004.
23. Uzelac, A.; Aras, S.; Maršić, M.; Mitrović, M.; Kauzlarić Ž.; Stojčević, P., *Aktualni trendovi mirnog rješavanja sporova u Hrvatskoj: dosezi i ograničenja*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 60, no. 3, 2010.
24. Uzelac, A., *Novo uređenje obiteljskih sudskih postupaka- glavni pravci reforme obiteljskih parničnih postupaka u trećem Obiteljskom zakonu*, u: Novo uređenje obiteljskih sudskih postupaka: okrugli stol održan 5. svibnja 2014. u palači Akademije u Zagrebu, uredio Jakša Barbić, Zagreb, 2014.
25. Van Rhee, C. H., *European Traditions in Civil Procedure*, Intersentia nv, Oxford, 2005.

26. Wissler, R. L., *The Effects of Mandatory Mediation: Empirical Research on the Experience of Small Claims and Common Pleas Courts*, Willamette Law Review, vol. 33, 1997.

Commission Recommendation 98/257/EC of 30 March 1998 on the principles applicable to the bodies responsible for out-of-court settlement of consumer disputes, OJ L 115, 17. 4. 1998, p. 31–34.

Directive 98/10/EC of the European Parliament and of the Council of 26 February 1998 on the application of open network provision (ONP) to voice telephony and on universal service for telecommunications in a competitive environment, OJ L 101, 1. 4. 1998, p. 0024–0047.

Directive 2002/21/ec of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 on a common regulatory framework for electronic communications networks and services, OJ L 108, 24. 4. 2002, p. 33–50.

Commission of the European Communities, Green Paper on Alternative Dispute Resolution in Civil and Commercial Law, COM(2002)196 final, dostupno na: http://www.europa.eu.int/comm/off/green/indeks_en.htm, pristupljeno: 15. srpnja 2014.

Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on certain aspects of mediation in civil and commercial matters, OJ L 136, 24. 5. 2008, p. 3–8.
Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Narodne novine, Međunarodni ugovori, br. 18/1997, 6/1999, 14/2002, 13/2003, 9/2005, 1/2006, 2/2010.

Human Rights Act, 1998c. 42, dostupno na: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1998/42/contents>, pristupljeno: 15. siječnja 2015.

REPUBLIKA HRVATSKA

1. Zakon o mirenju, Narodne novine, br. 18/2011.
2. Zakon o parničnom postupku, Narodne novine, br. 53/1991, 91/1992, 112/1999, 129/2000, 88/2001, 117/2003, 88/2005, 2/2007, 96/2008, 84/2008, 123/2008, 57/2011, 25/2013, 89/2014.
3. Zakon o radu, Narodne novine, br. 93/2014.
4. Obiteljski zakon, Narodne novine, br. 116/2003, 17/2004, 136/2004, 107/2007, 57/2011, 61/2011, 25/2013, 5/2015.
5. Obiteljski zakon, Narodne novine, br. 75/2014, 83/2014, 5/2015.
6. Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-I-3101/2014 i dr. od 12. siječnja 2015., Narodne novine, br. 5/2015.
7. Nacrt prijedloga Obiteljskog zakona, dostupno na: http://www.mspm.hr/djelokrug_aktivnosti_javna_rasprava/javna_rasprava_o_nacrtu_prijedloga_obiteljskog_zakona_i_prijedlogu_iskaza_o_procjeni_ucinaka_propisa_za_nacrt_prijedloga_obiteljskog_zakona, pristupljeno: 10. lipnja 2015. Godišnja izvješća DORH-a za 2006. – 2012., dostupno na: <http://www.dorh.hr/Default.aspx?sec=645>, pristupljeno: 2. lipnja 2015.

8. Statistički prikaz uspješnosti mirenja u kolektivnim radnim sporovima, dostupno na: <http://sociojalno-partnerstvo.hr/mirenje-u-radnim-sporovima/kolektivni-radni-sporovi/statisticki-prikaz/>, pristupljeno 29. lipnja 2015.
9. Izvješće vezano za uspješnost i provođenje postupaka mirenja u individualnim radnim sporovima u Pilot projektima u razdoblju od 2007. do 2009. godine, dostupno na: <http://sociojalno-partnerstvo.hr/mirenje-u-radnim-sporovima/individualni-radni-sporovi/statisticki-prikaz-2/>, pristupljeno 29. lipnja 2015.
10. Teze za Nacrt prijedloga Obiteljskog zakona, dostupno na: http://www.mspm.hr/djelokrug_aktivnosti/javna_rasprava/javna_rasprava_o_nacrtu_prijedloga_obiteljskog_zakona_i_prijedlogu_iskaza_o_procjeni_ucinak_a_propisa_za_nacrt_prijedloga_obiteljskog_zakona, pristupljeno 30. lipnja 2014.

NJEMAČKA

1. Einführungsgesetz zur Zivilprozessordnung, Gesetz vom 30. 1. 1877 (RGBl. I S. 244).

ITALIJA

1. Law No. 481 of 1995.
2. Law No. 320 of 1963.
3. Law No. 192 of 1998.
4. Law No. 183 of 2010.
5. Legislative Decree No. 28/2010.
6. No. 272/2012., od 06. prosinca 2012.
7. No. 69 of 2013.

ENGLESKA

1. Civil Procedure Rules 2007 part 36.
2. Prince Hans-Adam II of Liechtenstein v. Germany, Application no. 42527/98, od 12. srpnja 2001. godine.
3. Rosalba Alassini v. Telecom Italia SpA (C-317/08).
4. Cowl v. City Council, [2001] EWCA Civ 1935X.
5. Jewo Ferrous BV v. Lewis Moore (A Firm) od 19. svibnja 2000., CA, 2000 WL 774891 (CA).
6. *Dunnett -v- Railtrack* [2002] EWCA Civ 302.
7. Halsey v. Milton Keynes General NHS Trust [2004] EWCA (Civ) 576 (Eng.).
8. PGF II SA v. OMFS Company One Limited [2013] EWCA civ 1288.
9. Frost v. Wake, Smith and Tofields Solicitors [2013] EWCA civ 1960.
10. Port of London Authority v. Tower Bridge Yacht and Boat Company Limited [2013] EWCA 3084 (CH).
11. Hak Tung Alfred Tang v Bloomberg, LP HCA198/2010.
12. Golden Eagle International (Group) Ltd v. GR Investment Holdings Ltd, [2010] 3 HKLRD 273.

Katarina Knol Radoja, PhD, Senior Assistant,
Faculty of Law, University of Josip Juraj Strossmayer in Osijek

MANDATORY MEDIATION – REVIEW OF THE SOLUTIONS OF THE CROATIAN AND COMPARATIVE LAW

Summary

Alternative dispute resolutions are perceived as a useful means for mitigating inter-party tensions, speeding up the procedures and reducing litigation costs. The European Commission has adopted a series of measures aimed at implementation of a particular form of non-judicial means of dispute resolution.

Comprehensive legal framework for stable functioning of alternative dispute resolution in the Republic of Croatia was created in 2003 when the new Mediation Act was passed. In addition to this law, dispute resolution as a procedure that precedes the trial is regulated by a number of other laws, some of them stipulating its obligatory enforcement.

The rate of the cases solved in voluntary mediation in Croatia is still low. There is no doubt that mandatory mediation may be useful but on the other hand the question arises if rules on mandatory mediation have the capacity to prevent equitable access to justice.

The primary aim of this paper is to examine different legal situations in which mediation is mandatory and ratio which stands behind it. The author will also analyse the extent to which rules on mandatory mediation are in accordance with the right of access to court.

Keywords: *alternative dispute resolution, mandatory mediation, voluntary mediation*

*Dr. Katarina Knol Radoja, höhere wissenschaftliche Mitarbeiterin,
Fakultät für Rechtswissenschaften, Josip-Juraj-Strossmayer-Universität, Osijek*

VERBINDLICHE MEDIATION – RÜCKBLICK AUF DIE LÖSUNGEN DES KROATISCHEN RECHTS UND DES VERGLEICHSRECHTS

Zusammenfassung

Alternative Weisen der Konfliktlösung sind heute als willkommene Mittel zur Milderung der Animosität zwischen den Parteien, zur Beschleunigung des Verfahrens und Verminderung von Verfahrenskosten erkannt. Europäische Kommission hat eine Reihe von Maßnahmen getroffen, die die Anwendung einer bestimmten Form der außergerichtlichen Lösung von Streitigkeiten anordnen.

Zum ersten Mal wurde in der Republik Kroatien ein einheitlicher Rechtsrahmen für ungestörte Entwicklung der alternativen Weisen von Konfliktlösung im Jahr 2003 geschaffen, als das Mediationsgesetz erlassen wurde. Als einem Gerichtsverfahren vorläufiges Prozess wurde die Mediation außer von diesem Gesetz auch durch eine Reihe anderer Gesetze in der Republik Kroatien vorgesehen. In einigen dieser Gesetze wird auch die Verbindlichkeit der Durchführung des Mediationsprozesses geregelt.

Obwohl positive Erfahrungen der Parteien in Bezug auf das Mediationsverfahren beträchtlich sind, weist die Analyse von Programmen der freiwilligen Mediation noch immer auf eine niedrige Stufe ihrer Nutzung hin.

Andererseits wird die verbindliche Mediation trotz ihrer Nützlichkeit auch heftig kritisiert. Aus diesem Grunde ist das Ziel dieser Arbeit, zu untersuchen, in welchen Fällen die vorläufige Durchführung des Mediationsverfahrens verbindlich sein sollte und ob die Verbindlichkeit mit Rücksicht auf den Zweck des Mediationsprozesses mit dem Recht auf Beitritt zum Gericht überhaupt im Einklang steht.

Schlagwörter: alternative Weisen von Konfliktlösung, verbindliche Mediation, freiwillige Mediation